

ПРО КОМПРОМІСИ В МІНСЬКУ. «МІЖ КРАПЕЛЬКАМИ» НЕ ВИЙДЕ...

Мінські переговори: перший президент Леонід Кравчук змінив другого президента Леоніда Кучму на чолі делегації

«Ніколи не вірте росіянам, бо росіяни не вірять навіть самим собі».

Отто фон Бісмарк

Новий представник України в Тристоронній контактній групі з питань Донбасу Леонід Кравчук 30 липня заявив, що досягти миру на сході країни допоможуть компроміси: *«Місія одна – закінчити війну і щоб в Україні панував мир <...> Я буду робити для цього все, що зможу. Будемо йти на компроміси. Компроміси – як управляти ситуацією».*

Згадка про можливі компроміси ще до входження у сам процес не може не тривожити. Зрештою про які компроміси йдеться? Їх Леонід Макарович чомусь не озвучує.

Бо новітня історія України засвідчує, що будь-які компроміси з Московією – це ганебні поступки, це виконання не передбачених жодними цивілізованими угодами брутальних вимог колишньої метрополії.

Хоча 86-річний політик і робить застереження (мовляв, компроміси допустимі не в усьому – обговорюватися не будуть питання суверенітету, територіальної цілісності, незалежності, недоторканності кордонів), питання залишаються.

Так, перший президент України зазначив, що виступатиме за те, щоб управління територією Донбасу принесло користь людям, які там живуть, щоб вони відчули, що є господарями своєї землі.

Ось з цього місця хотілось би почути докладніше пояснення Про яке управління територією Донбасу йдеться? Російське? Що ж такого мають зробити українці, аби «люди, які там живуть, відчули, що є господарями своєї землі» (!). До січня 2014 року вони цього не відчували? А як же знамениті гасла – «Данбас паражняк не гоніт», «Данбас корміть всю Україну»...

А вже через день, 31 липня, в інтерв'ю «Суспільному» Кравчук назвав два можливі компроміси щодо Донбасу. За словами Леоніда Макаровича, особливий статус Донбасу він не сприймає, бо йому незрозуміло, що це таке. Однак може сприйняти *«особливу систему управління»*

в цих регіонах. Це вже компроміс. Управління, але не статус».

Якось дивна логіка, що нагадує не компроміс, а завуальовану капітуляцію. Бо й справді: *«Треба, щоб вони мали не менше прав і свобод, ніж мають інші регіони України. Тому що повернути їх в такому стані, як було раніше – це вже не так просто. Тому треба запропонувати більше прав, більше можливостей, але в рамках Конституції України і законів України. Йдеться тільки про систему місцевого самоуправління».*

Як це зрозуміти: *«більше прав, більше можливостей, але в рамках Конституції України і законів України»?* Це за які такі «заслуги»? За колабораціонізм? За зраду?

Управління Донбасом має принести користь **всій** Україні, щоб **усі** українці відчули, що є справжніми господарями на своїй землі. Бо за що тоді загинуло майже 14 тисяч наших громадян? Є десятки тисяч поранених, тисячі вдов та сиріт...

Голова політради партії «Опозиційна платформа – За життя», народний депутат Віктор Медведчук, колишній однопартієць Леоніда Кравчука з СДПУ(о), заявляє, що якщо не виконувати мінських угод, то Донбас буде втрачено для України назавжди. Чи не тому Леонід Макарович говорить про якусь *«особливу систему управління»* в ОРДЛО? Але, треба думати, цього разу пропетляти «між краплин дощу» першому президентові України не вдасться.

Будьмо відверті: території так званих «ЛНР» і «ДНР» у нинішньому стані (вцент зруйнована промисловість, антиукраїнські настрої більшості населення) нам не потрібні. І саме ОРДЛО Кремль хоче «впарити» Україні.

Олесь Гончар: *«Донбас – це ракова пухлина. То відріжте його, киньте в пельку імперії, хай подавиться! Бо метастази задушуть всю Україну! Що дає Донбас нашій духовності, нашій культурі? Ковбасний регіон і ковбасна психологія! Єдину українську школу й ту зацькували... Ні, хай нас буде менше на кілька мільйонів, але це буде нація. Ми здатні будемо відродитись, увійти в європейську цивілізовану сім'ю... А так ніколи ладу не буде. Буде розбій і вічний шантаж».*

Як здавали ядерну зброю

Трохи історії. У травні 1992 року в інтерв'ю італійській газеті «Стампа» Леонід Кравчук акцентував: *«Припустимо, що ми вивеземо з України всю ядерну зброю і станемо без'ядерною державою. Ми цього и хочемо. Але які будуть гарантії нашої безпеки? Безпеку Німеччини, наприклад, гарантує НАТО. Хто ж буде забезпечувати безпеку України? Росія? Можливо, ми и були б згодні на це, але Росія постійно пред'являє нам територіальні претензії».*

Слушна думка. Логічна. Але як тоді зрозуміти, що українці кинулись вивозити з випередженням графіка тактичну ядерну зброю на територію свого північного сусіда, відомого своєю вельми непередбачуваною поведінкою. Таке враження, що між Москвою і Києвом було досягнуто порозуміння. Залаштункове. Підклимне. Ніде не зафіксоване. Невідоме українському загалові. Дарма Леся Українка писала: «Україна бачила не раз, як тії закоханці під вечір забували все, про що співали вранці...»?

Як обманювали Україну. 26 років тому Київ зрікся ядерного арсеналу

Взагалі кажучи, при спілкування з росіянами у Леоніда Макаровича з компромісами якось не складалося. У вересні 1993 року в Масандрі проходила урядова нарада російської і української делегацій, на якій обговорювалася майбутня доля Чорноморського флоту. Було висунуто пропозицію українську частину флоту та його інфраструктуру передати Росії на покриття боргів за енергоносії. Цю ідею підтримував президент Кравчук.

Колишній командувач ВМС України, а в той час представник Міністра оборони у ВМС України в Севастополі віце-адмірал Валерій Безкоровайний згадував: «З критикою президента виступив цілий ряд партій і суспільних рухів. Особовий склад кораблів і частин ВМС України на загальних зборах прийняв звернення до Ради національної безпеки та оборони України, у якому, зокрема, відзначалося, що при «нерішучій позиції керівництва України ми втрачимо не тільки Крим, а й незалежність України». Була також висловлена підтримка міністру оборони. У найбільш складній ситуації був (міністр оборони Костянтин) Морозов. Він одразу висловився за необхідність розглянути питання на РНБО і подати його на ратифікацію у Верховну Раду України».

З гіркою згадував тодішній міністр оборони Костянтин Морозов: «Україна на всіх переговорах за нашої участі, наполегливо відстоювала своє право на володіння частиною флоту, що мала належати державі, та матеріальними цінностями в Криму, які використовувались флотом».

Однак Леонід Кравчук скасував свій указ від 6 квітня 1992 року, за яким Чорноморський флот визначався як основа Військово-Морських сил України. «У мене, – пише Морозов, – було відчуття, що я наткнувся на стіну під час бігу у визначеному напрямі, відчуття великої втрати – на дуже довгий час, якщо не назавжди».

Так отож. «Росія отримала 81,3% всіх плавзасобів, для них все озброєння і систему базування. Крім того захоплена й втримується вся інфраструктура флоту на узбережжі Криму, в Запорізькій та Херсонській областях. Залишається тільки незрозумілим, – куди поділись \$11 млрд? Саме в таку суму за столом переговорів у Масандрі були оцінені Москвою плавзасоби ЧФ» (Валерій Безкоровайний).

А ще була здача торгового флоту України...

1994 рік. Згадує народна депутатка першого скликання Лариса Скорик: «Я тричі була на переговорах з росіянами. Це стосувалося Чорноморського флоту. І я хочу сказати, що за третім разом запрягалася собі: більше на жодні урядові переговори з росіянами немає ніякого сенсу їхати. Вони розмовляють тільки з позиції сили, абсо-

лютно ігноруючи міжнародне право, будь-які закони, все, на чому стоїть цивілізований світ. Єдине, чого вони бояться, – це щоб їх хтось не обдурило. Що їм забракне спритності розгадати чийсь хід, бо відверто з ними говорити на рівні міжнародного права – порожня розмова. Вони постійно демонструють боярський менталітет: «Вот мы так, а вы как себе хотите». Хоч вмирайте. <...> Логіки росіяни не сприймають. Відверті, цивілізовані розмови теж не проходять. Особливо, коли посланці «белокаменной» розмовляють зі своїми вчораїшніми васалами».

2015 рік. Згадує відомий дипломат, колишній міністр закордонних справ Володимир Огрзко: «Я вам скажу чесно: легше було б домовитися з марсіанами, при тому, з будь-якого питання. Тому що з Росією можна домовитися тільки в одному випадку – коли їм нав'язують свою позицію, і коли вони розуміють мову сили».

А це вже **2020 рік.** Представник ОРДЛО в Тристоронній контактній групі з врегулювання конфлікту на Донбасі журналіст Денис Казанський констатує: «Позиція росіян і їх бойовиків, яку особисто я побачив на переговорах в ТКГ – буде або так, як хочемо ми, або ніяк. Мені складно уявити компроміси в такій ситуації».

Що змінилося в політиці москвитів? Про які «компроміси» каже новий представник України в ТКГ Леонід Кравчук? Казанський нагадав, що в ході мінських переговорів Україна «йшла на компроміси вже не раз»: у 2014 році підписала закон про особливий статус Донбасу, восени 2019 року імплементувала формулу Штайнмайера.

Так отож. Невже не зрозуміло, що Кремль на жодні поступки, вигідні Україні, не піде?

Першому президентові України варто було б нагадати пораду першого міністра оборони України Костянтина Морозова: «Армія покликана захищати державу від будь-кого. Або діяти треба негайно, або потім втрачаєш ініціативу. Сьогодні кажуть: тоді було дуже багато зради. А чому? Тому що відійшли від двох головних принципів формування особового складу, які ми «прописали» відразу після 1991 року: екстериторіальний принцип комплектування частин кадрами, наявність у керівного складу війська українського коріння. Якщо в офіцера є родичі в Петербурзі, на Уралі, Москві, то хіба він може бути на сто відсотків відданий Україні?».

Сьогодні складно відповісти на який компроміс зважиться Леонід Кравчук у відповідь на погрози голови комітету Держдуми у справах СНД, євразійської інтеграції і зв'язків зі співвітчизниками Леоніда Калашникова: «Я вважаю, що виділення в США \$300 млн на військову допомогу Україні, навпаки, нам відкриває двері для того, щоб допомагати людям, по яких вони хочуть з цієї зброї стріляти – «ДНР» і «ЛНР». В таких умовах ми маємо теж право поставити зброю в ці республіки офіційно».

У Кравчука і Медведчука є тривала спільна політична історія

Чомусь згадалось перебування Леоніда Макаровича Кравчука в злотованих Віктором Медведчуком і Ко лавах СДПУ (о). Це теж був компроміс?

31 липня Леонід Кравчук упродовж 20 хвилин брав участь в шоу Скабєєвої «60 минут» на кремлівському каналі «Россия-1». Думки і заяви Леоніда Макаровича вельми неоднозначні й суперечливі: *«Не может быть мир за счёт одного или за счёт интересов другого. Только движение навстречу друг другу. Слышат всех, слышат людей в (!) Донбассе. Слышат людей в Украине. Которые уже, ну, и та Украина, и которые за пределами этих регионов. и слышат тех, кто имеет там – или история так сложилась – имеет определенные интересы. ...Я сказал хоть слово, что «бомбили» и «Россия»? Сказал или нет – вот так, честно? ...А раз («ЛНР», «ДНР») – Украина, то пусть они (Пушилин и Пассечник. – ред.) приедут в Украину и будем договариваться. Задайте им вопрос: поедут они в Киев со мной договариваться или нет? Я их приглашал, я их просил: дайте свои предложения по урегулированию Донбасса. Они слушают не хотят. Повторяю: они – Украина. садитесь на машину, договаривайтесь, приезжайте в Киев, встречайтесь с должностными лицами. Они никогда в жизни этого не хотят. ...Кто начинал войну? Сепаратисты!».*

No comment! Які можуть бути претензії до Московії? Про які санкції проти Кремля може йти мова?

Якщо нинішній голова української делегації в Тристоронній контактній групі (ТКГ) дотримуватиметься такої позиції і під час офіційних перемовин, то наслідки для Української держави і для її громадян будуть вельми печальні.

У такому поважному віці Леонід Кравчук мав би розуміти, що будь-якому компромісу з росіянами передуватиме компроміс із власною совістю та національною гідністю. Чи готовий до цього Леонід Макарович? На це питання він має відповісти насамперед собі та українському народові.

Перший президент несподівано заговорив про створення вільних економічних зон на Донбасі. Та чи він уявляє, де саме створювати ВЕЗ? Як бути з «націоналізованими» так званими «ДНР» і «ЛНР» підприємствами? Чи існує в проєктах Леоніда Макаровича ідеологія вільної економічної зони?

Ідея створення ВЕЗ була дуже популярною в часи його правління. Свого часу навіть був ухвалений Закон про спеціальну (вільну) економічну зону «Порто-франко» на території Одеського морського торговельного порту: *«Спеціальна (вільна) економічна зона «Порто-франко» створюється на строк 25 років на території Одеського морського торговельного порту у межах штучно насипаної та намитої в акваторії Одеської затоки Чорного моря території Карантинного молу площею 32,5 гектара».*

І що? 2005 року преференції були скасовані. У 2014 році Комітет Верховної Ради з питань промислової та інвестиційної політики схвалив законопроект про відновлення вільної економічної зони «Порто-франко» в Одеському порту. Одтак ВЕЗ так і не запрацювала на повну потужність.

Так, в Україні ще досі діє Закон «Про створення й функціонування спеціальних (вільних) економічних зон», ухвалений в жовтні 1992 року. Так, вільні економічні зони доволі успішно діють в наших сусідів: у Литві (дві), в Польщі (чотирнадцять), в Румунії. Але тамтешнє керівництво розуміє, що мова не може йти лише про податкові пільги, але й про компенсації при збуті продукції. Чи має на це кошти Українська держава? Питання риторичне.

Леонід Кравчук (зліва) та Вітольд Фокін (справа) через три десятиліття знову домовлятимуться з росіянами

Таке враження, що Леонід Кравчук обмовився. Бо навіть добра ідея потребує бодай попередніх розрахунків. Уже озвучувались чотири тисячі доларів місячної платні вчителів і створення 500 тисяч робочих місць...

Інакше кажучи, під час перемовин у Мінську такого штабу проколи неприпустимі.

Є й інші недовладності. До складу української делегації в Тристоронній контактній групі (ТКГ) з врегулювання ситуації на Донбасі залучений перший прем'єр-міністр України 87-річний Вітольд Фокін. За словами Кравчука, Вітольд Павлович «із 16 років у шахті» і «його знає Донбас».

Цей аргумент, треба думати, взяв до уваги очільник Офісу президента Андрій Єрмак, запропонувавши Вітольду Фокіну увійти до складу ТКГ. І ось тут, напевно, починається найцікавіше. У коментарі виданню «Гордон» Вітольд Фокін висловив готовність разом з групою політиків відвідати окуповані райони Донецької та Луганської областей для проведення переговорів щодо врегулювання ситуації: *«Я, як і Леонід Макарович, впевнений, що досягти миру можливо, коли ми подивимося один одному в очі. Треба їхати на Донбас і запрошувати людей сюди. Я особисто, якби мені таке запропонували, погодився б з групою фахівців і політиків поїхати на окуповану територію і поговорити з людьми, зрозуміти їхню позицію, спробувати знайти можливість піти їм назустріч, але, безумовно, без шкоди для інтересів і суверенітету України».*

Журналіст Сергій Гармаш поділився своїми враженнями від зустрічі української делегації в Мінській ТКГ з Кравчуком, з яким прийшов і Вітольд Фокін: *«Вітольд Павлович*

Перший президент України 86-річний Леонід Кравчук та перший прем'єр-міністр України 87-річний Вітольд Фокін

Український переговорник Фокін: Якби Росія не захопила Крим, то сюди прийшли б американці

Перший заступник глави української делегації в Тристоронній контактній групі, експрем'єр-міністр України Вітольд Фокін фактично виправдовує окупацію Криму Росією.

Свою позицію 87-річний Фокін озвучив в інтерв'ю телеканалу «112», який пов'язують з кумом російського президента Путіна Віктором Медведчуком.

«Є ще одна версія, і я схильний думати, що вона серйозна. Адже, чому американські авіаносці увійшли в Середземне море, пройшли Дарданелли і Босфор? Є версія, що якби Росія не захопила в той час Крим, то цілком можливо, вона б втратила Крим назавжди, бо прийшли б сюди американці. А Росію потрібно зрозуміти: у неї там флот» – сказав Фокін.

Напередодні, 18 серпня, президент України Володимир Зеленський ввів Вітольда Фокіна до складу делегації України для участі в Тристоронній контактній групі щодо мирного врегулювання ситуації в Донбасі (ТКГ).

Зазначимо, що Вітольд Фокін що у 2014 році також заявляв, що «повстав трудовий Донбас».

За словами глави делегації України в Мінську Леоніда Кравчука, Фокін має допомогти налагодити взаємодію жителями Донбасу, які проживають на непідконтрольній території, а також мешкають на решті території України.

Раніше Зеленський пояснив, що перший президент України Леонід Кравчук «потужна і мудра людина», має авторитет, тому він і призначив його головою Тристоронньої контактної групи з мирного врегулювання ситуації на Донбасі.

<https://glavcom.ua/>

мене здивував. Давно я не чув у своєму оточенні вислову «народ Донбасу». Видно, що він багато дивиться телевізор... Було враження, що экс-прем'єр приїхав не з хутора під Києвом, а з окупованої території».

Журналістка Ольга Бесперстова написала у Фейсбучі, що два роки тому Вітольд Фокін переконував її, нібито навесні 2014 року «повстав трудовий Донбас». Цитуємо: «Два роки тому брала у нього інтерв'ю. Три години переконував мене в тому, що навесні 2014 року «повстав трудовий Донбас». Які росіяни? Аж втрачав рівновагу: «Я краще за вас знаю, що там було». Сперечалась із ним відчайдушно. Багато чого розповідала. Все дарма».

87-річному експрем'єрові варто було б ознайомитись з численними аналітичними публікаціями луганчанки Олени Степової про життя в ОРДЛО. Один із фрагментів: «Там за шість лет вьстроен совершенно новый мир. Другой. Иной. Абсолютно отличный от Украины. Кардинально отличный от Европы. Это СССР. Гулаг. Там все поменялось. Понимаете? Все! <...> В мае 2014-го года, убивая нас за вышиванки, украинскую мову, за Шевченко и за любовь к своей Украине, донбасяне создали свои «республики» – стали независимыми. <...> Если вы хотите узнать, чем дышит ОРДЛО, пойдите в очереди на КПВВ «Станица», в очередях к банкоматам «Ощад» в Станице, в очередях в магазинах Станицы. Вот это будет правда. Страшная. Горькая. Болезненная. Это совершенно другой

мир. Мир, в котором больше нет места нам, украинцам и Украине. <...> Они никогда не скажут ни простите, ни виноваты, ни «это все РФ, мы стали заложниками и участниками ее манипуляций и осознаем свою ошибку» <...> Офис президента так увлекся кремлевской идеей мира, что на полном серьезе там думают, вот, дадим им пенсию и возлюбят, вот дадим им статус, и перестанут стрелять, вот дадим им русский язык и конец войне.

Воспринимают ли эту идею в ОРДЛО? Готовы ли они к примирению «по Зеленскому»? Есть ли им разница, кто будет их героем и чьи памятники будут стоять на Донбассе? Вот после шести лет войны, после шести лет обучения, их ненависти и пропаганды, готово ли в ОРДЛО сделать шаг и стать реальной частью Украины? Я знаю ответы. Но, вряд ли они кому-то понравятся. Правда, она, знаете ли, горькая, а миллионы выбирают сладкую ложь. ОРДЛО сможет стать Украиной, если Украина станет ОРДЛО»?

Чи розуміють це Кравчук, Фокін і Ко?

Чи розуміє президент, що віддаючи політикам минулого право вирішувати питання майбутнього України, він кидає Україну в обійми колишньої метрополії? Чи усвідомлює, яку відповідальність бере на себе? Чи прорахував можливі наслідки своїх дій?...

Олег К. Романчук

Не бійсь. Не зраджуй. Не мовчи

Олег К. Романчук. «Не бійсь. Не зраджуй. Не мовчи»: Публіцистика воєнного часу. Вибрані тексти 2014–2019: статті, есе. – Львів: Універсум, 2020. – 608 с., 7 іл.

Умови придбання

Щоб придбати книжку, слід переказати 250 гривень (у вартість включені поштові витрати за пересилку рекомендованою бандероллю) через будь-який банк чи надіслати поштовим переказом на рахунок ІВАН UA083252680000000002600744144 в ПАТ АКБ «Львів», ЄДР-ПОУ 19326603, МФО 325268. Одержувач: ТЗОВ «Універсум».

Не забудьте надіслати на адресу редакції («Універсум», п/с 2994, Львів–17, 79017) копію квитанції поштового переказу чи платіжного доручення, чітко зазначивши при цьому свою адресу та номер мобільного телефона (вимога Укрпошти).

Тексти книжки відомі читачам часопису «Універсум», тижневика «Країна», інтернет-порталу «Радіо Свобода». Зібрані «під одним дахом», вони дають змогу простежити вперту, послідовну лінію автора щодо захисту національних інтересів.

Леонід Капелюшний, письменник, сценарист, публіцист

ОЛЕГ К. РОМАНЧУК

**НЕ БІЙСЬ
ЗРАДЖУЙ
МОВЧИ**

ПУБЛІЦИСТИКА ВОЄННОГО ЧАСУ

